

Landsáætlun í skógrækt - drög að lýsingu,
Samráðsgátt. Mál. 310/2019

Garðabær, 27. janúar 2020
2020010053/42-1-1
tb

Landsáætlun í skógrækt - drög að lýsingu

Vísað er til kynningar á lýsingu fyrir gerð landsáætlunar í skógrækt, LSK2020, sem kynnt er í samráðsgátt, mál 310/2019, þar sem gefinn er kostur á að gera athugasemdir við lýsinguna.

Náttúrufræðistofnun hefur farið yfir framangreinda lýsingu sem er að mörgu leiti vel unnin. Eðli málsins samkvæmt er lýsingin fyrst og fremst samantekt um það sem fyrirhugað er að taka fyrir við gerð landsáætlunar um skógrækt. Lýsingin sjálf er því ekki stefnumótandi nema að því leiti að hún fjallar um þá þætti sem verða teknir fyrir í landsáætluninni. Hvernig tekst til ræðst síðan af lokaafurð LSK2020 og þeirra aðgerðaáætlana eða landshlutaáætlana í skógrækt (sem eru löngu tímabærar, sjá eldri lög um landshlutabundin skógræktarverkefni) sem koma til með að byggja á henni.

Á bls. 1-3 er farið yfir þau atriði sem landsáætlunin á að fjalla um skv. lögum nr. 33/2019 um skóga og skógrækt. Á bls. 1 segir: Helsta marmiðið með LSK2020 er að taka stefnu og fyrirætlan Íslendinga í skógrækt saman á einn stað." Eins og öllum er kunnugt um hafa verið uppi ýmis sjónarmið um skógrækt, sérstaklega skógrækt með framandi tegundum og hvaða land er tekið undir skógrækt, og því fullmikið sagt að um sé að ræða áætlun allra Íslendinga þó áætlunin verði stefna stjórnvalda og t.d. þeirra sem stunda skógrækt sem atvinnu. Hvort sátt næst um áætlunina ræðst auðvitað af því hversu vel tekst til. Til dæmis er afar mikilvægt að skýr greinarmunur sé gerður á náttúrulegri líffræðilegri fjölbreytni á Íslandi (sjá t.d. framsetningu í töflu 2, bls. 12) og vernd og þróun náttúru Íslands og manngerðra vistkerfa /skógarvistgerða. Það er því afar mikilvægt að landsáætlun í skógrækt sé skýr að því leiti að íslensk stjórnvöld muni t.d. ekki styðja skógrækt sem er í andstöðu við vernd líffræðilegrar fjölbreytni eða ekki í samræmi við vernd landslags og menningarminja. Einnig er mikilvægt að ekki sé verið að nota t.d. bindingu kolefnis sem réttlætingu fyrir óheftri skógrækt og þá bæði m.t.t þess lands sem skógi er plantað í og tegunda sem notaðar eru. Þ.e. að markmið sem snúa að skógrækt og loftslagsbreytingum verða að vera í samræmi við önnur markmið sem snúa að náttúruvernd. Segja má að í lýsingu á LSK2020 sé óbeint komið inn á þetta bæði í framangreindum lögum en einnig með vísan í viðeigandi alþjóðasamninga. Hvernig tekst til ræðst auðvitað af endanlegri áætlun.

Á bls. 4-5 í kafla 3 um Stöðugreiningu/grunnástand er vísað í ýmis rit og áætlanir. Öll rit sem

tilgreind eru sérstaklega fjalla um skógrækt með einum eða öðrum hætti. Þar er ekki að finna t.d. grunnrit eins og Vistgerðir á Íslandi <https://www.ni.is/grodur/vistgerdir>, http://utgafa.ni.is/fjolrit/Fjolrit_54.pdf eða Mikilvægt fuglasvæði <https://www.ni.is/dyr/fuglar/mikilvaeg-fuglasvaedi> http://utgafa.ni.is/fjolrit/Fjolrit_55.pdf en ætla mætti að t.d. þessi rit væri eðlilegt að skoða vegna stöðugreiningar/grunnástands. Á bls. 5 segir að náttúruminjaskrá verði höfð til **hliðsjónar** við umfjöllun um val á landi til skógræktar. Á það skal bent að náttúruminjaskrá nær yfir friðlýst svæði, A-hluti, svæði á framkvæmdaáætlun, B-hluti, og C-hluta sem samsvarar öðrum náttúruminjum í eldri náttúruminjaskrá. Það þarf því vœtanlega að taka meira tillit til náttúruminjaskrár en að hafa hana til hliðsjónar. Náttúruverndaráætlanir eru ekki nefndar í lýsingu LSK2020 og ekki heldur tillögur Náttúrufræðistofnunar á B-hluta náttúruminjaskrár, <https://www.ni.is/midlun/naturuminjaskra>. Í áætluninni virðist ekki komið inn á jarðfræði eða sérstaklega vísað í lög um náttúruvernd um ýmis verndarmarkmið þó vissulega komi fram að áætlunin eigi að taka tillit til náttúruverndar. Nefna má t.d. 61. gr. um sérstaka vernd <https://serstokvernd.ni.is/>. Enn vantar t.d. skrá yfir birkiskóga sem eiga að njóta sérstakrar verndar samkvæmt sömu grein.

Almennt vill Náttúrufræðistofnun benda á eftirfarandi auk þess sem kemur fram hér að ofan:

Í lögum um náttúruvernd nr. 60/2013 er að finna ýmis ákvæði sem eru leiðbeinandi um hvernig ber að nálgast vernd náttúruminja (s.s. lífríkis, jarðminja og landslags). Náttúrufræðistofnun leggur áherslu á að í allri matsvinnu/skipulagsvinnu/stefnumótun sé skoðað hvernig hún samræmist almennum markmiðum laganna sem koma fram í 1., 2. og 3. gr. þeirra, 1. gr. (*Markmið laganna*), 2. gr. (*Verndarmarkmið fyrir vistgerðir, vistkerfi og tegundir*) og 3. gr. (*Verndarmarkmið fyrir jarðminjar, vatnasvæði, landslag og viðerni*). Einnig þarf að skoða einstakar greinar sem geta átt við. Hér má t.d. nefna greinar 6. til 12. um meginreglur hvað varðar náttúru- og umhverfisvernd, 14. gr. um hlutverk náttúruverndarnefnda, kafla IV um almannarétt, útvist og umgengni, kafla IX um friðun vistkerfa, vistgerða og tegunda, 61. gr. um sérstaka vernd vistkerfa, jarðminja o.fl., 63. grein um framandi lífverur og svo auðvitað kafla XII um skipulagsgerð, framkvæmdir og fleira, greinar 68. til 73., þar sem komið er inn á gerð skipulagsáætlana, hönnun mannvirkja og ræktun.

Við gerð áætlana er mikilvægt að skoða áhrif þeirra m.t.t. allra framangreindra lagagreina sem ýmist geta átt við eða ekki.

Náttúrufræðistofnun leggur áherslu á að allar ákvarðanir í mats- eða áætlana vinnu byggi á sem bestum þekkingargrunni hvað varðar náttúrufar og að alltaf sé leitað leiða til að koma í veg fyrir neikvæð áhrif á náttúruna.

Í lýsingunni er Náttúrufræðistofnun sérstaklega nefnd sem samráðsaðili og mun stofnunin á þeim vettvangi koma að frekari ábendingum eða upplýsingum eftir því sem við á.

Virðingarfullst

Trausti Baldursson
forstöðumaður vistfræði- og ráðgjafardeildar

